

Schaakvereniging

De Vughtse Toren

Jeugdopleiding

April 2020

Informatie:

Schaakvereniging 'De Vughtse Toren' ~ www.devughtsetoren.nl
Jeugdopleiding Vught: ~ wolter.de.vries@home.nl

Beste, jongens, meisjes, en misschien ook ouders en grootouders,

Het Coronavirus heeft veel invloed op ons dagelijkse leven. Wat kun je nog doen en wat moet je laten. Zelfs een spel als schaken en de schaakopleiding zoals jullie die op dinsdagavond of op woensdag gewend waren konden niet meer doorgaan.

Het gaat allemaal veel langer duren als dat we dachten. Om toch wat contact te houden hebben we een clubblaadje samengesteld met wat schaaktips, een oud schaakverhaal en ook nog een paar korte partijtjes.

Misschien hebben jullie het noteren van een partij nog niet helemaal onder de knie; dus vind je een paar korte partijtjes in dit clubblad waarmee je de notatie al heel snel onder de knie zult krijgen.

Als je het spel een beetje begint te begrijpen zul je zien dat het spel ontzettend veel mogelijkheden kent.

Het schaakspel is al eeuwen geleden bedacht...; het wordt over de hele wereld gespeeld en de mogelijkheden zijn haast oneindig.!

Hiernaast komt een wereldkampioen aan het woord die jou probeert uit te leggen waarom het schaakspel ook voor jou zo belangrijk kan zijn! Ook voetballer Matthijs de Ligt zal je iets zeggen hoe spannend een schaakpartij kan zijn; spannender soms als een voetbalwedstrijd..!!

Verder een verhaal over de 'uitvinder' van het schaakspel. De koning van zijn land wil hem daar voor belonen; maar bescheiden als hij is...??

En natuurlijk ook iets over de schaakvereniging en de jeugdschaakclub. Vught heeft een gezellige schaakvereniging. Elke dinsdagavond wordt er in een competitie gespeeld. Dit doen wij onderling, tegen andere leden van de club; maar ook extern. Dan spelen we met een team tegen andere clubs. Ook worden er toernooien georganiseerd. In een toernooi speel je meerdere partijen meestal in een snel denk-tempo. Soms nodigen we wel eens een topschaker uit om simultaan tegen ons te spelen. Hij of zij kan dan wel op 30 borden tegelijk spelen.

Schaken start je op je zesde !!

Garry Kasparov, ooit de beste schaker van de hele wereld, zweert erbij: “Kinderen hebben er baat bij als ze op vroege leeftijd al leren schaken”. Daarom promoot de oud-wereldkampioen, geboren in Bakoe (Azerbaidzjan) en gevormd en groot geworden in de Sovjet-Unie, wereldwijd het schaken onder de jeugd. Als het aan Kasparov ligt zou schaken verplichte kost moeten zijn op school.

“Schaken stimuleert het concentratievermogen, traint je (visuele) geheugen en levert jou tactisch en strategisch inzicht op. Ander voordeel: je wordt gedwongen ergens je aandacht bij te houden. Geen overbodige luxe in een tijd waarbij games en smartphones vaak al je aandacht opeist.”

Schaken.., ..voetballen.., of allebei...?!!

Op 6-jarige leeftijd..., lang vóór dat hij zijn voetbalcarrière begon, kon Matthijs de Ligt al best goed schaken.

Als ‘grootmeester’ in het voetbal wil Matthijs best kwijt, dat een mooie pot schaak voor hem minstens zo spannend kan zijn als een stevige partij voetbal..!

Matthijs speelt nu bij Juventus in het Italiaanse Turijn.

Dat het schaakspel een positieve invloed heeft op het gedrag en de concentratie bij kinderen is in de schaakwereld genoegzaam bekend.

Kinderen die schaken, presteren op school vaak beter; zijn meer rekenvaardig en hebben een beter ruimtelijk inzicht.

Spelenderwijs leren zij logisch te denken; meestal zijn zij ook goed in staat problemen in te zien en op te lossen.

Wie weet, kun je er ook nog slim mee leren voetballen....

Een beloning voor de uitvinder van het schaakspel !!

Heel, heel lang geleden heeft Sissa ben Dahir, een bewoner uit India, het schaakspel bedacht. Waarschijnlijk heeft hijzelf nooit beseft dat dit spel nu, vele eeuwen later, over de hele wereld zou worden gespeeld en nog lang niet is uitgespeeld.

De Indiase koning wilde deze uitvinder rijkelijk belonen voor zijn unieke vinding.

Op de vraag van de koning welke beloning hij voor zijn uitvinding zou wensen, had hij een heel bijzonder verlangen:

"Majesteit, geef me één rijstkorrel om op het eerste vakje te leggen, twee korrels om op het tweede vakje te leggen, vier om op het derde veld, acht op het 4e en zo verder, zodat O koning, al de vierenzestig schaakvelden van het schaakbord straks met rijst zullen zijn bedekt."

De koning was stomverbaasd over dit bescheiden verzoek, niet meer dan een handje vol rijst, -zo dacht hij- voor zo'n geweldige uitvinding!
De vraag van Sissa was zeker niet zo bescheiden als dat de koning aanvankelijk wel dacht.

De hoeveelheid rijstkorrels verdubbelt namelijk bij elk volgende veld.

Zijn wens gaat nl. om: $1 + 2 + 2^2 + 2^3 + 2^4 + \dots + 2^{63}$ rijstkorrels.

Als je dit eventjes wilt uitrekenen..., dan kom je tot een hoeveelheid van maar liefst: 18.446.744.073.709.551.615 rijstkorrels...!!

Als je weet dat in één kubieke centimeter (ongeveer een vingerhoedje) 50 rijstkorrels gaan, gaan er in kubieke meter zo'n 50 miljoen rijstkorrels.

De 'bescheiden' uitvinder van het schaakspel vroeg de koning maar liefst driehonderdmiljard kubieke meter rijst.

Met deze hoeveelheid kan héél Nederland samen met België worden bedekt met een laag van maar liefst één meter rijst.

Misschien was de slimme sluwe Sissa toch iets minder bescheiden als dat koning Shirham had gedacht.

Het noteren van een schaakpartij.

Hieronder volgt een schaakpartij die al na 8 zetten is afgelopen.

Heel vreemd, want de zetten lijken allemaal best wel logisch.

In de notatie die nu volgt, beginnen de meeste zetten met een hoofdletter.

K=koning; **D**=dame; **T**=toren; **L**=loper en **P**=paard.

Begint de zet met een kleine letter, dan gaat het om een pionzet.

De kleine letter en het cijfer geeft de plek (het veld) aan op het schaakbord.

Bijvoorbeeld:

Pg1-f3 betekent dat het **paard** op veld **g1** naar veld **f3** gaat.

Lg4xd1 betekent dat de **loper** op **g4** een stuk slaat dat op **d1** staat.

Een pionzet gaat van veld naar veld dus zonder hoofdletter: bv. **e2-e4**.

0-0 is een korte rokade; bij **0-0-0** wordt er lang gerokeerd.

Een plusje [**+**] achter een zet betekent dat de koning van de tegenstander schaak staat; en met een hekje [**#**] achter de zet staat koning schaakmat..!

De partij

Wit

Zwart

- e2-e4** **e7-e5**
- Pg1-f3** **d7-d6**
- Lf1-c4** **Lc8-g4**

De loper pent het paard op g4

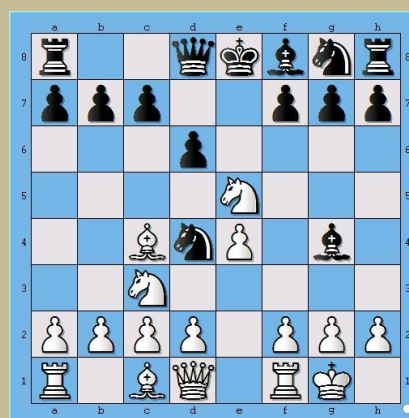
- Pb1-c3** **Pb8-c6**
- 0-0** **Pc6-d4**

Het geopende paard op f3 wordt nu twee keer aangevallen

- Pf3xe5**

Oei.., wat doet wit nou? Ondanks de penning verlaat het paard zijn post en slaat [x] een pion. Maar ziet hij wel dat zijn Dame op d1 kan worden geslagen??

Op het 'diagram' (hiernaast) zie je hoe de partij er nu bij staat.

- **Lg4xd1**

Ja, dat lijkt logisch om die witte dame te nemen; maar het is een valstrik. Kijk wat er gebeurt...!

- Lc4xf7 +**

Wit doet, alsof er niets aan de hand is, maar nu zal blijken dat hij heel bewust zijn dame zomaar liet pakken; 'offeren' noemt men dit bij het schaken.

- **Ke8-e7**

- Pc3-d5 #** [schaakmat!]

De speler met zwart meende een mooie slag te slaan met het nemen van de dame. Maar hij komt bedrogen uit; twee zetten later staat zwart mat !

Hier past een bekend gezegde: "*Het is niet alles goud wat er blinkt*"..!

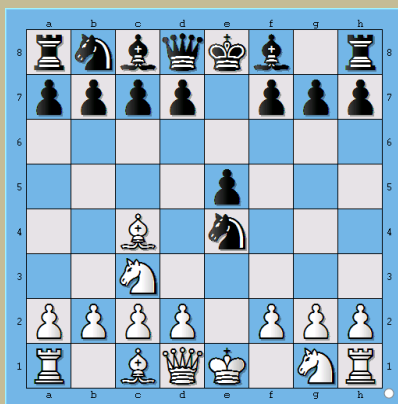
De Frankenstein-Dracula variant

Deze variant is berucht om zijn scherpe opening. Bijna elke zet bevat een dreiging. Dat betekent: goed uitkijken en steeds tactisch antwoorden.

Na de openingszet: **1. e2-e4 en e7- e5** speelt wit met het 'dame'-paard: **2. Pb1-c3**. (Normaal komt wit met de tweede zet uit met het koningspaard Pg1-f3; deze valt dan meteen de pion op e5 aan; nu dus niet).

De partij:

1. **e2-e4 e7-e5**
2. **Pb1-c3 Pg8-f6**
3. **Lf1-c4 Pf6xe4**

< zie diagram <

Paard slaat de witte pion. Het lijkt dat zwart zijn paard offert; maar als wit het zwarte paard neemt: 4. Pc3 x e4 volgt: 4. . . . d7-d5, en dan ontstaat een 'vork'.

Zwart heeft dan de keus tussen paard of loper. Na drie zetten dus een stukkenruil en een pion minder.

Wit komt nu met de Dame uit met een dubbele dreiging:

4.	Dd1-h5		> Dreiging mat op f7 maar ook op e5 (pion).
4.		Pe4-d6	> Valt loper aan op c4 en verdedigt pion f7.
5.	Lc4-b3	Pb8-c6	> Dit paard verdedigt nu pion op e5.
6.	Pc3-b5		> Paard lokt paard weg van d6 voor mat...
		g7-g6	> Matdreiging wordt verholpen.
7.	Dh5-f3		> Wéér een matdreiging op f7.
		f7-f5	> Matdreiging wordt ook nu verholpen.
8.	Df3-d5		> Wit blijft aan de gang; dreigt weer Df7#.
		Dd8-e7	> De matdreiging wordt wéér teniet gedaan.
9.	Pb5xc7+ !		> zie diagram >

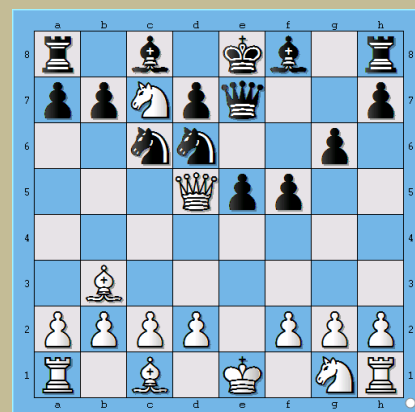
En hier was het wit om te doen:

Een 'vork' op koning en toren !

De partij gaat nog even verder;

9. **Ke8-d8**
10. **Pc7xa8 b7-b6**
11. **d2-d3 Lc8-b7**
12. **Pg1-f3 Lb7xa8**
13. **Lc1-g5 !!**

Zwart verliest dame en geeft op !

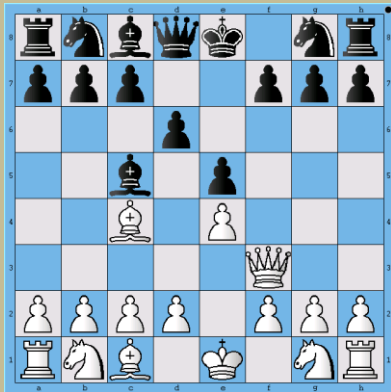
De 'Herdersmat'; één keertje leuk., maar wat heb je er aan !?

Hoe ingewikkelder de partij wordt hoe meer en langer er moet worden nagedacht. Als alle stukken op het bord 'mee' kunnen doen, des te mooier wordt het schaakspel.

Anders is dit met de 'herdersmat'.

Veel beginnende schakers hebben dit schaaktrucje al gauw in de gaten.

De beginzetten gaan meestal als volgt:

Wit:

1. pion e2-e4

2. Loper Lf1-c4

3. Dame Dd1-f3

zwart:

pion e7-e5

Loper Lf8-c5

pion d7-d6 ?

De laatste pionzet van zwart is niet goed; vandaar de vraagteken (?) achter deze zet.

De zwartspeler had moeten zien, dat wit met twee stukken de pion op f7 bedreigt.

Als wit deze pion met de dame slaat: **4. Df3xf7 #**

is het meteen schaakmat (#). De Koning mag de Dame op f7 niet slaan, want deze wordt beschermd door de witte loper op c4.

Wit wint nu omdat zwart niet goed heeft uitgekeken. Toch had zwart makkelijk kunnen verdedigen; bijvoorbeeld:

- Als deze bij zijn 3^e zet het koningspaard had uitgespeeld naar veld f6, [3. **Pg8-Pf6**] had de dame er niet bij gekund.
- Ook kon het paard naar h6, [3. **Pg8-h6**] dan verdedigt die pion f7.
- Het pionnetje op f7 had ook naar voren gekund [3. **f7-f6**];
- zelfs de zwarte dame had de pion kunnen verdedigen door naar e7 te gaan [3.**Dd8-e7**].

De matzet is dus makkelijk te vermijden.

Eigenlijk is het zelfs niet zo slim van de witspeler om op de 'herdersmat' te spelen. Als je zo snel met de koningin in het spel komt kan deze steeds door heel veel zwarte stukken worden opgejaagd.

Als dat gebeurt kan zwart lekker zijn stukken ontwikkelen, terwijl de witte dame steeds de aanvallen moet ontwijken en dan gaat de witspeler veel tempo verliezen.

Dus, iets spelen..., en er van uitgaan dat je tegenstander je plan niet in de gaten heeft..., ... daar mag je bij schaken nóóit van uitgaan...!

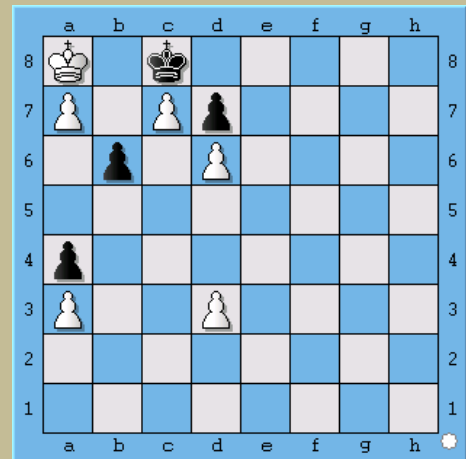
Altijd mat !

Wit is aan zet en geeft mat in 6 zetten.

Zet deze stelling maar eens op het bord en ga maar aan de slag. Je zult ontdekken dat wit maar op één manier kan zetten; vervolgens kan zwart dat ook; enzovoort.

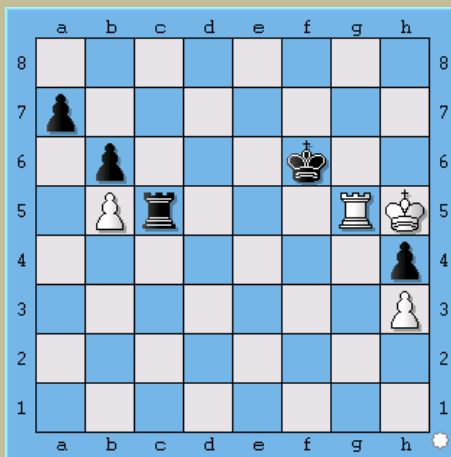
Het kan niet missen.

Na 6 (witte) zetten staat de zwarte koning automatisch mat, ondanks het feit, dat zwart nog juist een pion weet te promoveren.

Uitkijken voor pat..!

Zwart staat één pion voor, en met zijn laatste zet (toren naar c4) verwacht hij haast een torenruil, zodat zwart een vrijpion krijgt op c5. Als wit de zwarte toren niet neemt, doet zwart dit andersom en dreigt er mat in twee zetten. Wit lijkt dus kansloos.

Maar wit's volgende zet is wel heel bijzonder:

1. Kh5xh4!

Met de volgende zet wint zwart de witte toren:

1. Tc5xg5 !?

Maar..., was dit wel zo slim van zwart..?

Kijk goed hoe de stelling er nu voor staat. Wit is aan zet; de koning staat geen schaak; ... maar wat kan hij zetten...?

Niets dus.

Er is een patstelling ontstaan; dus remise.

Remise, pat (ook remise)...., of toch nog winnen..?

Wit lijkt verloren, want de zwarte pion gaat promoveren. Maar wil zwart wil winnen, dan is maar één zet de beste..?!

A] 1. Lh2-g1 f2xg1 [Dame]+schaak

2. Kh1xg1 en het is remise !

of:

B] 1. Lh2-g1 f2-f1 [Dame] en het is pat !

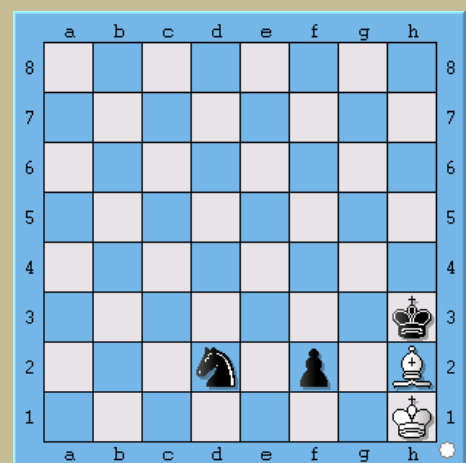
of..., en dat is de slimste..!:

C] 1. Lh2-g1 f2-f1 [Loper] !!

2. Lg1-e3 Pd2-f3

3. Le3-d4 Lf1-g2# (schaakmat) !!

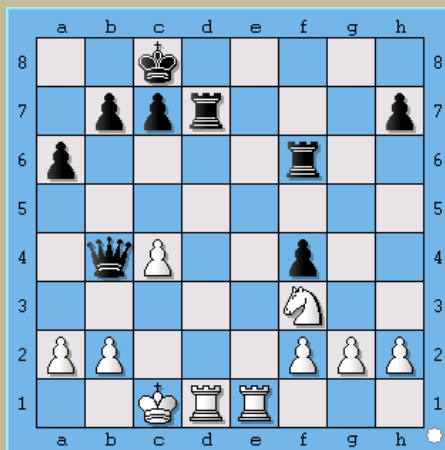
Hier zie je, dat een pion niet persé tot dame hoeft .te promoveren; in dit geval was promotie naar een loper [C] de beste optie !

Oefeningen voor als je de regels al wat beheerst.

Hier volgen enkele 'mat-in-twee' oefeningen....

Per diagrammetje tref je een korte toelichting waar je op zou kunnen letten; daarna, -in een grijs tint- vind je de oplossing. Maar natuurlijk eerst zelf proberen..!

Wit is aan zet.
mat in 2 zetten !

Let op de opstelling van de twee witte torens.
Toren op e1 kan schaak geven; maar dan...

Oplossing:

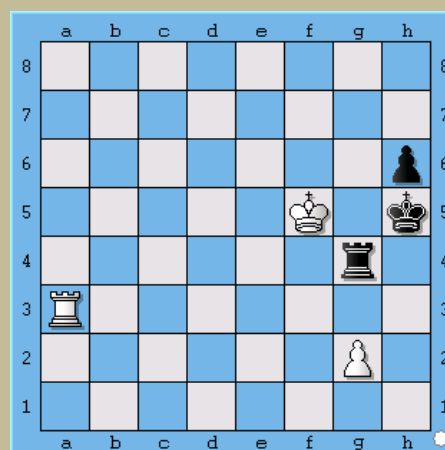
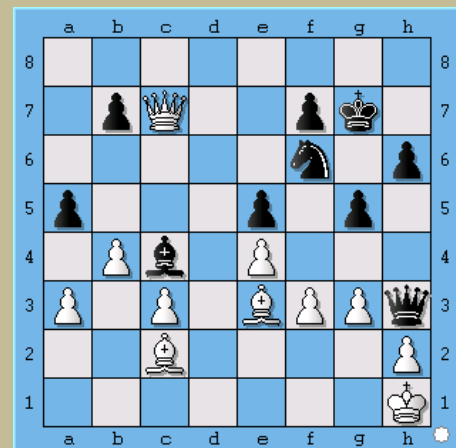
1. Te1-e8+; Td7-Td8
2. Te8xd8 # (of: Td1xd8#)

Zwart aan zet.
Mat in twee zetten !

Zwarte dame naar veld f1+ lijkt een oplossing; maar wit kan zijn zwartveldige looper plaatsen tussen dame en koning.

Oplossing:

1.; Lf1
 2. Kg1 (bijvoorbeeld); Dg2#
- (Toch zag Wolter dat het mat met één zet kon worden uitgesteld; zie jij met welke zet..??)

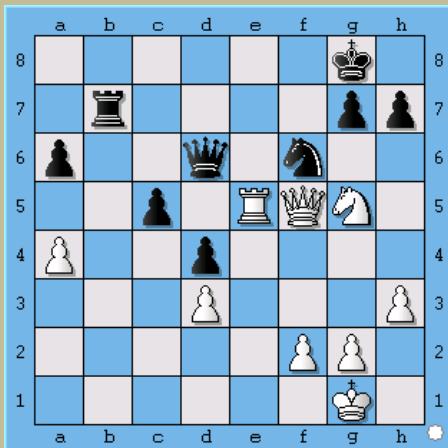
Wit aan zet.
Mat in twee zetten !

Koning en pion (zwart) kunnen geen kant op.
Als het wit lukt ook de zwarte toren te 'pennen' is het mat nog een kwestie van....!

Oplossing:

1. Th3+; Th4
2. g4 #

Enkele oefeningen waarbij 'stukwinst' mogelijk is...

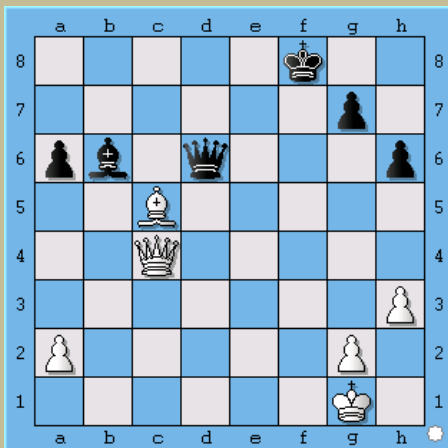
Wit aan zet.
Win een stuk!

Bezie de mogelijkheden; creër een dubbele aanval (bv. door schaak te geven...) en tegelijkertijd een ander stuk aan te vallen.

Oplissing:

1. Df5-c8+; Dd6-f8
2. Dc8xTb8 (wint een toren)

Let op: als zwart het 'schaak' met zijn paard opheft (1. ...; Pf6-e8 volgt: 2. Te5-e8+; Df6-f8 3. Te8xDf8 # (mat))

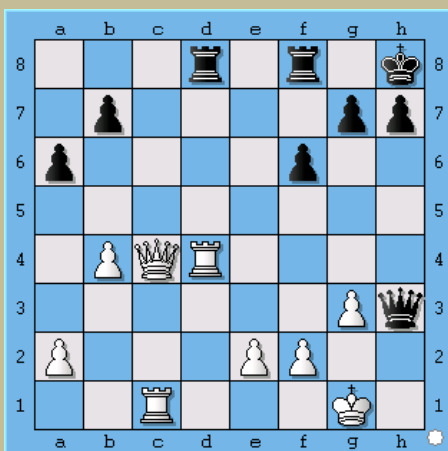
Wit aan zet.
Win een stuk!

De witte loper kan niet zomaar zwart's dame nemen. De loper staat gepend. Maar de zwarte dame staat op haar beurt ook gepend. Probeer hiervan gebruik te maken!

Oplissing:

1. Dc4-f4+; Ke7
2. Df4xDd6+

NB: De Koning kan de witte dame niet nemen; ondanks dat de witte loper gepend staat zet de koning zichzelf schaak (onreglementaire zet)

Zwart aan zet.
Win een stuk!

Dit is een veldenkwestie! Zie hoe zwart veld c8 bezet houdt. Zwart, aan zet, maakt daar dankbaar gebruik van.

Oplissing:

1.; Td8-c8
2. Dc4xTc8; Tf8xDc8
3. Tc1xTc8; Dh3xTc8

NB: Als de witte dame de c-lijn had verlaten volgde na de 2^e zet 'mat' door: 2.; Tc8xTc1# (mat) !

Enkele jeugdleden deden mee aan de simultaan

Sommigen van jullie durfden de strijd aan tegen Anne Haast. Zij is kampioen van Nederland en ongeveer 25 jaar jong.

Zij heeft jullie (ook ons) alle hoeken van het schaakbord laten zien.

Anne vond het erg leuk, dat jullie meededen en vond jullie echte kanjers !

Op jouw bord Laurens, zie ik een hele mooie matstelling. Heb jij die bedacht, of was het toch Anne..?

En.., iedereen is benieuwd wat Bas gaat zetten ...

‘Grootmeesters’ in te kleine stoelen